

# KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY  
VYCHÁDZAJU KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁŠŤ STRANÁCH.

**Predplatná cena :**  
Na celý rok --- 4 koruny — hal.  
Na pol roka --- 2 " — "  
Na štvrt roka --- 1 " 20 "  
*Jednotlivé číslo 8 hal.*

Zodpovedný redaktor :  
Dr. ALEXANDER ERNSZT,  
páp. komorník, kraj. vyslanec.  
Majiteľ a vydavateľ :  
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :  
Budapest, VIII. ker., József-körút 35.  
sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin  
ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stúpcového  
malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

## Ohlas

k ct. voličom púchovsko-illavského okresu.

Milí krajanovia! Bratia ľudáci!

Všemohúci Boh, ktorý riadi osudy človeka, povolal k sebe vášho dosavadného p. ablegáta, a tak osirotený okres váš bez zastupiteľa zostal.

Voľba bude u vás, čo toľko znamená, že do pohybu príde celý okres. Prídu ľudia, ktorí uchádzajú sa budú o vasu dôveru, aby vás na sneme zastupovať mohli. Hodnosť túto len jeden z nich môže obdržať, a to ten, ktorého reč, skutky, zásady, city a statočnosť srovnáva sa s vašimi. Kto by to asi mohol byť, ak nie muž, ktorý zásady jedinej kresťanskej strany vzýva, a za ne bojuje?

*Áno, len ľudák môže byť vašim vyslancom!*

Vy ste kresťania. Vy celou oddanosťou ste zaujatí za stranu ľudovú, ktorá k obrane a k pomoci ubiedeným a utlačeným občanom povstala. Ktorá kríž Spasiteľa povýšiť chce. Ktorá zanedbaný, znevážený a biedny ľud zastáva, a farchy jeho, ktoré liberálna vláda naň s roka na rok nesvedomite uvažuje — poľahčív mieni.

Plameň lásky oproti strane tejto plápolá v srdciach vašich. Vieme to. No, že vlnajšieho roku žiadosť vaša nesplnila sa, že ste do krajinského domu nemohli dľa vôle svojej ablegáta poslať, to istotne tak vás dojalo žiaľom a lútosťou, ako aj nás. Snáď nie z vašej viny sa to stalo. Tu je príležitosť chybu túto napraviť.

Rozziarte tedy plameň lásky oproti ľudovej strane! Rozduchujte ho, aby žiaden protivník, žiaden podvodník, a žiadna falosť nemohla utlačiť vôľu vašu, ktorá istotne aj Božou vôľou je. Ani jeden nech sa neodtrhne od nás! Ani jeden nech

neni lakomcom! Ani jeden nech nezapredá presvedčenie, ktoré ho ako statočného človeka povýši! Ani jeden nech není judášom a zradcom strany našej! Ani jeden nech sa neodvráti od našej zástavy, ktorú ctihodní kresťania, horliví vlastenci, ozajstní a láskyplní priatelia ľudu držia v rukách, a pod ktorou toľko sto- a stotisíc kresťanov v braterskej láske shromáždeno je.

My, vaši úprimní bratia voláme vás k sebe. S vami chceme tábor náš zväčšiť, lebo pevnosť je nie ešte vybudovaná. Len základ je založený. Staváť ju musíme! Ťažká práca, ku ktorej všetkých verných kresťanov a statočných voličov potrebujeme. Snáď by ste odopreli od nás lásky braterskej? Snáď by ste opovrhli nami? Snáď by ste udusili v srdciach vernosť oproti ľudovej strane, ktorú lonský rok tak žiarlive ste v srdciach chovali?

Nie, a sto ráz nie!

Jak vlni, tak aj tohoto roku vydrzte vzmužile a statočne pri zástave našej. Však vieme, že víťazstvo vaše bolo, a len liberálna spravodlivosť a zákonitosť spravila z menšiny väčšinu. Ale teraz sa to nesmie stať. Budete mať obrancov, od ktorých liberálni podvodníci, ktorí putá snujú pre vás, nalakajú sa. Ukážte svetu, že vy nie ste žiadni liberanti. Že vy s touto stranou, ktorá len biedu, nespravodlivosť, roztržitosť a nespokojnosť plodí a šíri; ktorá nič nedbá o chudobného človeka, ale len väčšie a väčšie farchy váľa naňho; ktorá ho nezastane, keď krivdu trpí a prenasledovaný je, pravím: s touto stranou vy nič, docela nič nemáte. A preto nepočúvajte na podvodníkov, ktorí vás odvádzajú od našej strany, ktorí vám lichotia, ktorí vás so sľubami mamiata a ktorí stranu

našu potupujú. To sú naničhodníci a bez čistého svedomia ľudia. Najali ich, aby vás zväbili. Ne-počúvajte ich! Šetríte si statočnosť! Viete ako máte s týmito laganmi zachodiť! Lebo, kto na statočnosť človeka dobíja, to je najväčší zlodej, ten hanby nemá. Vy s liberálmi nič nemáte, lebo jejích zásady nie len že sa nesrovnávajú s vašim presvedčením, ale sú oni škodné jak pre cirkev, tak i pre krajinu.

Však aj vy cítite panovanie liberalizmu v celej jeho ukrutnosti. Hľadte na seba. Pozrite na spoluobčanov vašich. Zkúmajte polohu remeselníka a roľníka. Nahliadnite do cirkevného, školského a spoločenského života, čo zkusíte? Biedu, chudobu, žalosť, boľasti, chorobu, zúfanie, nespravodlivosť, nespokojnosť, nemravnosť a neveru. To všetko ovocie liberalizmu! Veď všetky národy namáhajú sa od tohoto trestu sa oslobodiť, len my by sme boli ľahostajní a necítilí otroci? Snáď aj vy by ste vstúpili kazárom a slobodným murárom do služby? O tom ani reči nesmie byť!

Hľa viedenský kresťania nám ukázali, ako máme liberalizmus, túto kliatbu usmrť. Len vo Viedni 21, a to samých kresťanských ablegátov zvolili. To sú už horliví kresťania! Či by sme my nevedeli vznešený príklad jejích nasledovať?

Vy, ctení voličia púchovsko-illavského okresu to isté môžete previesť, len votizujte všetci na ľudáka! Ukážte tým biednym liberantom, že jejích vladárenie, riadenie, účinkovanie, zákony, a ducha, s ktorým napáchnutí sú, že vy všetko toto pre vás a pre krajinu za škodné uznávate a len v ľudovej strane dôverujete, a ku nej do jedného pripojíte sa. Verte, toto vás veľmi povýši. Vás ctíť, vás oslavovať budú kresťania po celej krajine. Vy ale ten sladký cit budete požívať, že kresťanskej povinnosti zadost ste učinili.

Takého muža poslala strana naša do vášho okresu, ktorý hoden je dôvery vašej, a ktorého aj liberáli vám budú závidieť. Vyprobovaný to ľudák a horlivý kresťan. Rečník znamenitý. Ten vám veru smeľe povie, čo vás bolí, a kto zaspôsobil trápenie a boľasti vaše. Priateľom ľudu je. Ctí ho každý, lebo so statočnou prácou si chlieb vyhľadáva, tak, ako aj vy. Na toľko značný muž je pán *Ivor Kaas*, že jednú aj v Budapešti ho za ablegáta vyvolili. Slovom takého človeka vám poslali, akého vy statoční a bohabojní bratia ľudáci zaslúžite, Prijmite ho slušne a s radosťou.

Pripojte sa k nemu všetci: starci, mužovia, ženy a deti. Všetkých vás potrebujeme! Všetci môžete pomáhať, aby víťazstvo naše slávne bolo. Nech je tábor vášho ctihodného kandidáta veľký a nepremožiteľný! Zaujmite sa zaňho všetci koľko vás je! Za víťazstvo jeho všetci robte čo možné, s tým len česť a chválu si získate!

V prvom rade vld. Pánov Duchovných prosíme srdečne, nech sa ráčia ľudovej strane zajať. Ich dobrý príklad povzbudí oduševnenosť v srdciach stáda jejích. Ono nasledovať ich bude, a tak istotne zvíťazíme, čo by sa liberáli potrhali. Je čas, aby aj na Považí vydobudli sme pevnosť, tak, ako v Orave a v Nitrianskej. Je čas, aby sme prevládali liberalizmus, ktorý potajomky, krivými cestami a len s takými špinavými prostriedkami, akých vo Varíne, na Čaci a vôbec po celom Považí upotrebovali, mohol zvíťaziť, mohol sa na celý národ uvaliť, tak že národ pod touto ľarchou stoná, plače a bedáka. Ani chleba, ani obrany nemá. Oboje ďaleko v cudzine hľadá.

Dolu s tým liberalizmom, ktorý kresťanstvo napáda a haní! Dolu s tým kazárskym a slobodno-murárskym vladárením! Nech je ráz koniec všetkým krivdám a nezákonnosťam! Dobu kresťanského panovania chceme! Spravedlivosť a ľudskosť hľadáme. Za toto bojuje ľudová strana! Tejto strane zásady vyznáva telom a dušou neohrozený ľudák, váš kandidát: Osvícený p. barón *Ivor Kaas*. Všetci buďte zaňho, či katolíci, či evanjelíci! Všetci dojedného!

Horc tedý té zástavy! Berte sa pod ne všetci. Ktorí na stráž, ktorí do boja! Každý nech berú účasť v borbe! Tým krajsie bude víťazstvo, tým väčšia bude sláva vaša, a tým väčšia hanba liberálnych tatárov! Veď koľko ich je, a kto sú? Židi, úradníci a lakomeci nenasýtení! Zaslúžia títo aby ste s nimi držali? Čo dobrého spravili pre vás? Nič!

V mene Boha pustite sa do boja! Čo by čo prišlo na vás, čo by ako dobíjali na vás protivníci: nepopusťte česťnú zástavu našu! Neodvráťte sa od ľudovej strane! Vytrvajte všetci vzmuzile a statočne pri nej, ako sa to na poriadnych a verných kresťanov patrí. Volajte všetci koľko vás je:

**Sláva Barónovi Kaasovi, nášmu milému kandidátovi ľudovému!**

**Nech žije strana ľudová!**

*Korteš z Nitrianskej.*



## POLITICKÉ CHÝRY.

### Liberáli v illavskom okrese.

Veľmi ťažko bol zvíťazil pri poslednej voľbe nebohý ablegát illavského okresu Ďuro Kubínyi. K víťazstvu dopomohlo mu z čiastky to, že krome židov, notárov, pisárov, panských sluhov a niekoľkých zadlžených kamarátov z mokrej štvrti, pripojila sa k nemu aj väčšina počestných evanjelických voličov okresu. Na týchto si nebožtík aj rátal, čo bolo aj prirodzené, bo nebohý Kubínyi bol tiež evanjelik, ba vydával sa za veľmi prísneho evanjelika, a ako taký, medzi svojimi veriacimi s istou ochotnosťou prizvukovával, že nehanbí sa za svoj slovenský rod, on je taký a taký rodolub atď. Evanjelickí občania tedy úprimne podporovali svojho Kubínyiho a to boľo konečne celkom správne. Veď hlasovať na katolickeho kňaza a bárs to bol aj ľudák a k tomu aj tak obľúbený, čestný muž ako je Valent Chocholus — a nehlasovať na stĺpa cirkve svojej ešte i keď je liberál: to prichádzalo bratom evanjelikom predsa ťažko.

Lež ďalšie udalosti poučily potom aj bratov evanjelikov, že nebolo im hodno natoľko zaujať sa Kubínyiho. Chudák nebohý Kubínyi, akiste už predtuchou smrteľnej choroby dráždený neprestával na sneme čo najnešetrnejšie urážať svojich vlastných voličov, nadávajúc im do vlastizradcov, panslávov atď.

Všetko toto veľmi nemilo dotýkalo sa našich evanjelikov v okrese illavskom, i nastaly medzi nimi hádky pre to hlasovanie na Kubínyiho. Vidiac totiž pokračovanie Kubínyiho, jeden druhému vytýkali a zazlievali si, že dopomohli k víťazstvu Kubínyiho, ba ešte aj pravoty viedli medzi sebou preto, bo žiaden nechcel prijať na seba to, ako by on bol hlavnou príčinou toho nešťastného víťazstva Kubínyiho.

Jedným slovom naši evanjelici ostali celkom znechutení, a teraz pri tejto nastávajúcej novej voľbe ani neprezradzujú väčšej zaujatosti o ňu. Za liberála sa veru tiež nepriam oduševňujú po toľkom oklamaní sa v Kubínyiho, ba mnohí zamýšľajú tak, že počestný ľudový vyslanec je pre nich stokrát vzáctnejší, nežli taký liberál, ako bol Ďuro Kubínyi, pre ktorého nemiestne reči na sneme toľko nemilých hádok, pravôt a zbytočných pomlúv utrpeť museli ešte aj od svojich. Istý hodnoverný evanjelik, osobný priateľ to náš, píše nám, že najväčšia väčšina evanjelikov na žiaden pád nebude hlasovať teraz za liberála, ba že veľmi vďačne pripoja sa aj všetci ku strane baróna Kaasa, akonáhle by im to jejích velebné duchovenstvo dovolilo a nezazlievalo. Týchto duchovných položenie ale je ťažké: s jednej strany pri skromných dôchodkoch jejích starosťami obkľučený ťažko im je protivíť sa pánom a panstvám stoličným, s druhej strany ale havkáči liberálni neprestávajú to hnusné cigáňstvo roztrusovať, že ľudová strana je vraj nepriateľom jejích viero

vyznania a liberálna strana zase že odoberie katolikom všetky majetky a podeli ich medzi evanjelikov. Takéto hlúposti dnes už nikto neverí, ale je to predsa smutné, že takí huncútski zlodeji nehanbia sa takto balamútiť svet, a takto robíť si bláznov z poctivých ľudí. Ide však týmto darebákom o to, aby rozvradili evanjelikov a katolikov, a keď potom naši dobráci kresťanskí bočia jeden od druhého a ťahajú jeden na pravo druhý na ľavo za nič a pre nič: nuž potom pref. kaní liberanti chytajú sa za bruchá od smiechu nad dobrodušnými ináč kresťanskými «krpčiarimi a huňkármi» (takýmto menom zvykli vás oni uctíť) a židáci a panáci môžu si potom pomocou liberálneho ablegáta panovať i naďalej či nad evanjelickým či nad katolíckym sedliakom.

A preto drahí rodáci moji, ja bych vám všetkým len toľko radil: nebuďme my blázni iných! «Blížšia mi halena ako kabát» a tak aj to je pravda, že bližší a milší mi sedliak-ľudák čo aj katolik (bo je mi dľa stavu rovný), nežli líškajúci sa mi žid, alebo akýkoľvek iný už ten fičúr liberálny. Poctiví a svedomití ľudia sú tak medzi katolíckmi ako medzi evanjelikmi; i jeden i druhý váži si a aj musí si vážiť a ctíť svoje vierovyznanie — a tak katolíkoví musí byť milá vernosť poctivého evanjelika, a navzájom zas dobrému evanjelikovi musí byť tiež vzáctna vernosť statočného katolíka. Kde je nebezpečenstvo spoločné nad rodnými bratmi, tam veru nebude brat evanjelik s bratom katolikom v nedorozumení, lež podajúc si ruky, spoločnou silou pôjdu proti spoločnému nepriateľovi svojmu.

Tak sa zdá, že pri terajšej voľbe nepodariť sa už liberálom rozštváť bratov evanjelikov proti katolikom a zväbiť ich na zlomkrk obojeho kresťanského vierovyznania pod zástavy také, pod ktorými iba žid, jeho pálenka, cesnak, žandár, pisár a zakúpení ožranci smutno slielpnia.

To cíti aj strana liberálna, a preto ťažko púšťa sa do boja pre liberálov beznádejného. Zprvu chceli mať za kandidáta grófa Marka Wickenburga, štátneho to sekretára — tedy pána skutočne veľkého; ale pán sekretár nedôveroval si vo víťazstve a bol by tu vystúpil len vtedy, keďby tu boly preňho výhľady bezpodmienečne isté. Ponúkal sa údajne aj A. Pechány, redaktor tých chýrnych «Slov. Novín» — ale tohoto zas že nikto nechcel. Nepozostalo iné, ako nahovoriť Sipekyho, aby on obetoval sa za tú «česť» liberálnu. Nuž aj obetuje sa.

Medzitým kortešačky so strany liberálov už započaly sa tak na liberálny spôsob. Vládne «Slov. Noviny» idú sa zase vyznačiť. Pisaly by proti nášmu kandidátovi, keby vedely čo. Škoda, že nás nposlúchly a nenadávajú nášmu kandidátovi aj do židov. Rady by, keby kaľolicke duchovenstvo sadlo im na lep a stalo by sa nesvorným kvôli «Slov. Novinám». Nuž moje milé «Slo. Noviny», vydržíte naše slávne duchovenstvo za mechom udreté, seba ale za samých múdrych Šalamúnov. O Sipekym píšu len toľko pochvaly, že *však je veľmi bohatý*. Nuž naši ľudáci sú zase veľmi chudobní, ale preto n-fákajú na všetko bohatstvo liberálov. Darmo tedy korteši liberálov rozhdzujú zlaté desaťkorunniky: poctivy ľud kresťanský sa

neulakomí na ne, bo dobre vie, že všetko to zlato nahrabali vaši židia len z mozoľov ľudu. A preto veľmi tešíme sa tomu, že ľud zanáša tie judácke zlaté peniaze svojim duchovným. Sláva našim Trenčanom za to! Nech len zanášajú každý násilne im daný groš judácky, veď potom naši statní vyslanci naučia takých hnusných podkušiteľov móresu, tak, ako naučili ich v Nitrianskej už nieraz a aj najnovšie pred súdom kriminálnym v Nitre, ako sa dočítať môžete o tom v inom článku našom pod názvom «Veľa škrekú za nič pre nič.»

### Prečítajte si toto!

Tu vám zase napíšeme kapitolu o veľkej múdrosti, spravodlivosti, ľudskosti a vlasteneckej bedlivosti nitrianskych liberálnych pánov.

Nasledujúci článok prevzali sme z nitrianskych novín: «Nyitramegyei Szemle», z ktorého dočítame sa o smiešnych tých zázrakoch, akými páni nitrianski chcú nafahovať zákony ku prenasledovaniu nevinných ľudákov.

Článok ten znejte takto:

**«Veľa škrekú za nič pre nič.** Vyslancecké voľby v novembri roku 1901 zvlášte v Nitrianskej narobili mnoho hluku! Nielen preto že skvelé víťazstvo strany ľudovej poskytnuli v istom smysle zadosťučinenie voličom za toľké roky prenasledovaným, ale i preto, že proti kandidátom Bánffy-ovského liberalizmu ešte aj dvaja «pánslávi» boli zvolení.

Takéhoto zvolili aj oproti Gustovi Szúlovskému liberálovi, a oproti Alexandrovi Chvalíbojovskému ľudákovi, v osobe Jána Valáška, pravotára myjavského.

Pri tejto vrbovskej voľbe hral bývalý slúžny myjavský taký podivný zástoj, že následkom jeho počínania ľud ho napadnul, strkal, do chrbta udrel, na zem vrhnuť a s ním tak neláskave zachádzal, že dľa úpravy lekárskej utrpel aj menšiu urážku na tele, a pred vážnejšími následkami hnevu ľudu len žandári ho zachránili.

Strana liberálna potom pohýbala všetkým, aby získala zadosťučinenie pre to prismeté vyobšívanie jedného hlavného slúžneho.

Hneď na druhý deň po voľbe dňa 3. októbra r. 1901 dali vypočuť celý huf svedkov, zaviedli vyšetrovanie, a potom zadali žalobu proti 9 roľníkom a proti jednému katolíckemu kaplánovi pre násilné vzbúrenie sa proti vrchnosti a pre hrozenie sa s nebezpečným zločinom a pofažne pre navádzanie k takýmto skutkom.

Stoličný fiškus pomocou Adolfa Csenkeyho celý rad obviňujúcich svedkov usiloval sa pozbierať, aby zmaril obranu ľudákov, a aby skvelé zadosťučinenie získal liberálnemu poriadku voči neporiadnikom ľudovým. A zas aj obžalovaní usilovali sa dokázať svedkami, že sú bezzákladne obviňovaní.

Takto prišiel jeden hlučný výjav minuloročnej vrbovskej voľby 5., 7. novembra na pretras pred kriminálnym súdom nitrianskym.

Pojednávaní predsedal sudca: Anton Mazóly, sudca kr. Tabule. Sudecovia boli: Julo Kremer a Julo Ehren-

feld. Žalujúci kráľ. fiškus (pravotár): Ivan Jureczky. Obžalovaní: Ján Halama, Olga Vyskočil, Mária Vyskočil, Mária Choren, Štefan Deviaty, Štefan Klenkovič. Michal Hankóczy a Michal Miezga, obyvatelia to vrbovskí, ktorých dr. Pavel Kovács, kraj. vyslanec ľudovej strany bránil, taktiež Adam Klčo a Jozef Hromada (kaplán), obyvatelia krakovianski, ktorých obrancom bol: Ludovít Mérey.

Na pojednávanie bolo docitované vyše 30 svedkov, preto trvalo pojednávanie až tri dni.

Z osvedčení hodnoverných svedkov a obžalovaných vysvitlo nasledovné:

Dňa 2-ho októbra roku 1901 ráno, pri vrbovskom špitáli, na takzvanom krakovánskom moste strhla sa zvada medzi riaditeľmi liberálnej a ľudovej strany, pri ktorej jeden nadšený vodca strany ľudovej: Valér Bachratý, kaplán vrbovský, vyzval povereníkov liberálnej strany, aby nebúrili ľud a aby sa odstránili, žeby sa niečo zlého nepoviedlo. Viacerí z pomedzí tam shromadených žien, dievčat a chlapov kričali: «Hoďte ich do vody!» následkom čoho Michal Kovačič, podnotár a Jozef Kolenčík, kupecký pomocník nahliadli, že lepšie bude zavčas ztratit sa ztadiaľ. To isté stalo sa aj s jedným hlavným členom vládnej strany vo Vrbovom, so Štefanom Emanuelom, kupcom (škoda človeka! R.), na ktorého ženy tiež kričaly: «Vhoď ho do vody!» Ponevác ale pod mostom krakovanským tečie potok a tak mimovoľný jassenný kúpeľ nebol vytvorený, ani Štefan Emanuel nežiadal si schladit horúčosť volebnej rozčúlenosti, a radšej odpratal sa bez slova.

Tento zdar ženských výkrikov liberálni spravodajcovia tak označovali v meste, ako voľake veľké nebezpečenstvo, následkom čoho zrazu len dostavil sa na patričné miesto Adolf Csenkey, myjavský hlavný slúžny s dvoma žandarmi a s niekoľko liberálnymi riaditeľmi. Medzi týmito poslednými boli:

Rudolf Dinner, ktorý však od tej doby už uprsknúť do Ameriky, alebo ako to Vrbovania tvrdia: sám seba donútil sa vystahovať.

Rudolf Adler, ktorý však uznal za lepšie ani nedostaviť sa za svedka pred súd, bo neľubi veľmi zavádzať pri trestných pojednávaníach.

Bernát Feledi, ktorý akiste preto pomaďarčil si priezvisko, bo nazdával sa, že takto na tých 14 mesiacov, ktoré pre krádež, pofažne pre zbieranie s falošnými dokumentami milodarov už odsedel — svet zabudne — (po maďarsky el-feledi).

Šimun Mohr, ktorého teraz z jágerského áreštu pod zbrojom poslali k súdu, lebo tam dostal pre krádež 10-mesačný kvartiel zdarma, a ktorý pre vreckovú krádež už viackrát bol odsúdený.

Žigmund Deutsch a Jozef Altman, ktorí doteraz ešte neboli zatvorení síce, ale na tomto pojednávaní tak hodnoverne svedčili, že ich súd ani k prisaha nepripustil.

Tito tvorili generálny štáb p. slúžneho Adolfa Csenkeyho vtedy, keď on, — 2. okt. r. 1901 okolo 10. hod. vo Vrbovom — šiel poriadky robiť ku krakovanskému mostu

Prvý krok toho poriadku robenia bolo, že Csenkey — dľa osvedčenia prisahou potvrdeného dvúch žandárov — to rozkázal žandárom: «Chyťte Jozefa Hromadu, kaplána krakovanského!»

Žandári takýto opovážlivý rozkaz na šťastie nespĺnili, bo — ako sa oni osvedčili — Csenkeyho považovali len za súkromnú osobu, ktorý nemal tam čo rozkazovať, a aj preto nie, bo nevideli žiadnej príčiny zákonnej k takémuto rozkazu, ale tento nerozvážený výstup Csenkeyho ľudákov tam vo väčšom počte shromaždených natoľko rozčulil, že následky toho môže si Csenkey jedine len sám sebe pripisovať.

Jeho totiž onedlho chvatli za rameno, usilovali sa ho o zem hodiť, a keď jedného z napádajúcich žandári chytili a odviekli, vtedy potom ktosi tak mocne štúril Csenkeyho do chrbáta, že spadnul na zem, kde ho potom nafahovali, nohavičky sa mu roztrhly atď. atď.

Vtedy došli žandári a vyslobodili Csenkeyho z nebezpečenstva životného a poriadok nastal zase.

Dľa obžaloby kráľ. fiškusa Jozef Hromada, kaplán krakovanský štvor ľudí: «Hoďte ho do vody, toto je ten zlý hlavný slúžny myjavský!» — «Kresťania katolíci, zabito ho, toto je ten zlý hlavný slúžny z Myjavky.» «Zabite ho, hoďte ho do vody!» «Hoďte do vody toho smradliaka!» atď. atď.

Obviňovali ho ako buriča, ostatných ale ako priestupníkov.

Pri terajšom pojednávaní ale dokázalo sa z osvedčenia — a to prisahou potvrdeného — svedkov: Ludovita Farkaša, myjavského strážmajstra, Ludovita Gyurčeka, bývaleho žandára myjavského, Mikuláša Radošinský, Jozefa Brezovský, Pavla Vida, Alexandra Chvalibogovský, že z toho tvrdenia horeuvedených gardistov A. Csenkeyho *nenie ani slovičko pravda, bo Jozef Hromada, kaplán, pri výprasku Csenkeyovom ani prítomný nebol.*

Keď totižto žandári dľa rozkazu Csenkeyho prinútili ho až za most krakovanský sa utiahnuť, on ani neodchádzal ztadiaľ potom. Csenkey pustil sa ísť do mesta Vrbového, a ho hodne ďalej pri jednom druhom moste napádali, kdežto pán kaplán za čas celého prípadu toho až za mostom tým prvším zostal, bo mu bolo zakázané ztadiaľ odchádzať, až zakiaľ kandidát Alexander Chvalibogovský neumožnil mu odchod.

Pod farchou osvedčenia svedkov na toľko zlomila sa celá obžaloba, že sám kráľ. podfiscus dr. *Ivan Jurczky* odstúpil od obviňovania dotyčne toho násilnenstva proti vrchnosti a dotyčne toho búrenia.

Len oproti Marii Chorenovej zadržal žalobu kráľ. podfiscus pre priestupok, za to, bo dvaja židáci svedčili, že do jedného z nich *Maria Choren* kameňom hodila.

A zadal žalobu ešte aj proti Jánovi Halama, Davidovi Klenkovič a Adamovi Klčo preto, že títo bantovali Csenkeyho.

Ale kráľ. súd len Mariu Chorenovú odsúdil na peňažnú pokutu 20 korún, ostatných ale osvobodil zpod obžaloby.

Osvobodil ich, ale nie preto, akoby títo tie urážky —

dľa súdu — neboli spáchali, ale preto, že Adolf Csenkey nebol urazený ako verejná vrchnosť, a takto len v súkromnej česti svojej môhol byť urazeným, za toto však nezadal žaloby.

Cigáňstva štábu *Csenkeyho* — svedkov to kmínskych a vreckových kmínov — spôsobily toľkým ľuďom toľko nepríjemností, postavili 10 ľudí pred súd čo obžalovaných a zapríčinili štátnej kasse viacej sto korún trov.»

## Hlas

### k voličom okresu puchovsko-illavského.

Mesiace sviety ponad Váhom,  
V noci tisíc hviezdíček —  
Ľudu! len to ti zostalo,  
Liberál zjije chlebiček.

Ty sa dívaj na nebesá,  
Zbožie on ti pobere,  
Lichvu keď si si dochoval,  
Porcia ju zožere.

Liberál ti pojie mäso,  
Nechá ti len holú kosť,  
Opovrhá, ubíja ňa,  
Ešte mu to není dosť.

Jeho slovo: *aby platil!*  
Nestará sa *odkiaľ* to?  
Predaj duchnu, jalovičku,  
Aj chlebové koryto.

On je pánom — ty si otrok;  
On si žije — naňho rob, —  
Nezostalo ti ver z vlasti  
Na cinteri už len hrob.

Zobiera ti, čo len môže,  
Dušu ti len nechajú —  
Ba aj túto jako Judás  
Židákovi predajú.

A pritom ti vyprávajú,  
Že v tom vlasti blahobyť, —  
Keď si *oni* pánov hrajú,  
*Ty?* . . . ty môžeš žobrák byť.

Bolo klamov liberálnych  
Dlhé roky ver už dosť . . .  
Musí sa to už premeniť,  
Prichádza k nám vzáctný hosť.

Priateľ ľudu; nie jak tamti, —  
Srdcom, dušou, pravý muž;  
Boh vyslyšal naše prosby  
Vyplnia sa predsa už.

**Kaas**, ľudový náš kandidát,  
Pravý priateľ to ľudu!  
Ktorí ľubia vlast a vieru,  
Všetci za neho budú.

Kto si ešte seba váži,  
Za peniaz sa nepredá,  
Liberálom svoje vótum  
Ani za svet ver nedá.

Neočúvaj liberála,  
Či je cudzí, či známy;  
Každý ľudu je nepriateľ  
S rečičkami ho máni.

Bár ti sused, nič mu never!  
 Jeden taký jak druhý,  
 Vyhľadáva *svoje* dobré  
 Tebe robí len sluby.

Vol si **Kaasa** za vyslanca  
 Ludu každý verný brat!  
 Našej pravdy a slobody,  
 Bude pevný on tam hrad.

Stojme pri ňom jak pevný múr,  
 Liberála premôže  
 Verte bratia, že už k pravde  
 Aj Pán Boh nám pomôže.

### Či liberalismus sa srovnáva s učením Krista?

#### II.

Máš pravdu sused môj milý, jaký človek, taká reč; a jakej viery, taký i život. Ale čo si počneme, už sme my raz tu, a pomoci inakšej niet, len keď sa my katolíci — ale všetci — prebudíme, a to, čo sa našou vinou, našou nedbalosťou stalo, napravíme. Našou najväčšou vinou je, že rodičia prestali katolikami dľa ducha Kristovho byť. Teda toho ducha si osvojte drahí kresťanskí rodičia, a vstúpajte ho i do srdca dieťok. Nevychováajte dietky pre svet a jeho marnosti a rozkoše, ale pre Krista a Kristovú cirkev. Keď si ich takto od malička vychováte a im za mladý učenie Krista do srdca vstúpíte, katolikami a nie liberálmi i na starosť zostanú. Je pravda, že školy a učители nie sú tými, čím by byť mali, ale kto je príčinou? Shromažďujte sa teda mešťania a občania kresťanskí; vstúpme do krajinského katolíckeho spolku, utvoríme jednu nerozlučiteľnú refaz, žiadajme, aby nám p. biskupi i učiteľov i kňazov dľa srdca Kristovho vychovávajúcich posielali a nie liberálov; žiadajme takých, ktorí by nie len meno nosili učiteľov, kňazov, ale i povinnosti konali s úradom a povolaním jejich spojené. Keď my počiatok urobíme, áno i obeť priniesť na založenie katolíckych vychovávacích ústavov hotovými sa byť osvedčíme i osvietení páni biskupi nezostanú nečinní. Kričme, klopme, pracujme a konečne nás predsa len počujú a otvorí nám, a spoločnými silami premôžeme ten nepriateľský prúd, ktorý sa proti nám kresťanským obyvateľom našej drahej vlasti valí. I ku vám, ľudoví snemoví p. ablegáti, máme slovo otvorené, slovo srdečné. Nám treba v duchu Kristovom vychovaných sudcov, advokátov, lekárov;

no aby som sa zrozumiteľne vyslovil: pánov; a preto Vy p. vyslancovia v spojení s ľudom obráťte sa na sbor biskupský a v spojení s tým na snem a kráľa, aby, keď nechcú oni kresťanskú výchovu, aby nám naše katolícke základiny — kdekolvek sú, a na čokolvek sa obracaly, — do našej moci vydané byly. Nie pre ten beznáboženský štát to katolíci, či svetskí alebo cirkevní, ale pre katolíkov to nechali. Teda žiadajme si svoje a nepopusťme tak ľahko! Koho sa máme báť za to, že svoje si žiadame?! Je pravda, že židia majú peniaze, a to naše; ale nás a v nás je sila, a ľud, drahý náš ľud keď i dnes kde tu ešte spí a nevidí, že naď hlavou jeho horí, prebudí sa, príde k povedomiu svojmu a otrčí päty tým, ktorí ho cicali, z ľudskej dôstojnosti vyzliekali a na zobračku palicu privádzajú. Ponosujú sa mnohí, že páni biskupi a nižšie kňazstvo s liberálmi špatného života obcuje a drží. I tu máme my kresťania právo, áno povinnosť ozvať sa, upozorniť ich na to zlô, áno žiadať, aby sa s ľuďmi nekresťanského života neschádzali a neobcovali. Plňme povinnosti svoje každý, a tak zachránime seba i vlast našu od záhuby.

*Vlastenec a nie liberál.*

#### O vy páni liberáli! . . .

O vy páni liberáli, čo chcete toľko s nami?  
 Vy nám nedáte pokoja, ako taki šklbani.

Vy beriete právo ľudu, všetkú jeho blaženosť;  
 Vieru jeho, lasku k Bohu, i tú jeho všetkú čnosť.

Ale sa vám my nedáme, liberáli prekliati —  
 Nebudeme viac už čakať; nebudeme zaspaťi.

Budeme viesť s vami boje s ochranou Krista kríža,  
 Čím skorej sa napravte, kým sa tresty k Vám nezniža.

Lebo my sme bojovníci Spasiteľa nášého,  
 Nechceme byť nápadníci toho diabla hnusného.

Ľudák každý si Boha ctí, preto zaňho bojuje  
 A liberál ho nepozná, len sa z Neho vysmeje.

Naprav sa každý liberál, dokiaľ máš od Boha čas,  
 Daj-že Bože, by si patrilo len č.m skorej medzi nás!

*Peter Podhorányi, z Liptova.*

#### Na území Kazárov.

(Pokračovanie.)

Pri Fridesfalve videl som dvoch Rusov na železničnom násype pracovať. Nahnité podkladky (polstrholee) s novými vyčarovali. Za nimi dvaja kazári mlčky stáli. Robotníci boli bosí, z čoho nasleduje, že ryl dokrváca nohy jejich. Už dávno odzvonili na poludnie, ale ženy nebolo vidieť, ktorá by obed bola niesla ukonaným náden-

nikom, z čoho iste nasleduje, že o hlade robia. Vidím jejích tenké svetlasté hnáty, zchudlé a mizerné ramená, poplátanú košeľu, vyzíablu tvár a žiaľuplné oči. Za nimi necitliví, chladní a nepriateľskí kazári.

Ach, boľastný výjav! Mráz prejde človeka, keď naň hľadí. Nevedel som ho zabudnúť. Ustavične som ho mal pred očima. Konečne žiadal som vysvetlenie od jedného železničného strážcu. Dozvedel som sa, že železniční merník nariadil zamenenie polstrholcov. Tí dvaja kazári hlásili sa za robotníkov. Vyjednali 80 kr. dennej mzdy. Najali ich. Prácu za tri dni vykonajú, jeden a jeden dostane 2 zl. 40 kr. Ale oba majú v dedine svojích dlžníkov. Jeden za múku je dlžen, druhý hotové peniaze si bol požičal. Nie mnoho, len tri zlaté, za ktoré prasa kúpil. Ale ešte v máji. Dľa úmluvy za každú zlatovku povinný bol mesačne za interes jeden deň na kazára robiť (to jest denný výrobok jemu dať). Od troch zlatovák trojdňový výrobok. Do veľku štyri mesiace pomínuly, toda dlžník 12 dní pracoval na kazára. Ten druhý, ktorý za múku bol dlžen, týždenne od zlatovky 10 kr. platí, možno aj viac. Voľačo menší interes ako od prasafa, lebo to ročite len 520 percentov učini (to jest od zlatovky 5 zl. 20 krajciarov platí).

Vec takto sa má. Kazár prevezme prácu, ktorú Rus odbaví. Jestli je jeho dlžníkom, nič nedostane, lebo za interes pracaje. Jak nie je dlžen kazárovi, tak za hotovú plácu robí, lenže z polovice. Dostane teda 40 kr. Kazár, jakožto podujimateľ práce, tiež dostane 40 kr. Úbohý Rus mozofuje, potutvárne pracuje, mzdu ale kazár vstrčí do vrečka. Kazár nič nerobí, len dozerá na ukonaného a hladom umoreného Rusa. A to bez citu a ľútosti. Chladno a s nenávisťou.

\*\*\*

Rus nikdy sa nenajie do sýtosti. Tento cit mu je neznámy. Riadny pokrm jeho je puľska (kukuriečná kaša), ovsenák, zemiaky, lekvár a sušené jablká. Mlieko zriedka, vajce tým menej sa mu ujde. Ovsenú múku často miešajú s plevami, alebo s utľenou bukovou kôrou. Masť len kedy-tedy vidia jeho zemiačky, alebo fazuľa. Zeleniny málokto pestujú. Kapustu, repu, cibuľu za peniaze kupujú — jak majú. Vajcia za soľ, za ocot alebo za pálené zamenia. Hydu nadržia. Ošípané len majetnejší chovajú. S chudobou jejích spojená je nečistota, neporiadok a ľahostajnosť. Práve takí sú ako kazári. Biedne chalúpky opravdové chlievy. Preplnené sú špinou a deťmi, lebo aj v tomto ohľade podobní sú kazárom. Zlá chova, večitý hlad, chladné počasie, nedostatok kuriva, ťažká práca, nočné bdenie pri ohňoch aby panská divá zver na poliach škodu nerobila, otrhanosť k pijatike ich núti. Pálené je u nich opravdový prostriedok živobytia. Tento ukrutný «vynález» medzi nimi lepšie pustoší, nežli medzi Rumunmi a Sikulmi. Smele môžem povedať, že Rus svojho výrobku len 1 desatinu obráti na inšie, 9 desatín ale na pálené. Nešťastník pije, lebo je hladný; pije, lebo mu je zima; pije, lebo nevládze pracovať; konečne pije zo zlej obyčaje, pije aby núdzu a trápenie zabudol, a pije preto, lebo kazár s radosťou mu dá.

Krčmári žiadnych regul nepoznajú. Tie sú len na papieri. Kazár dá na bôrg. Rus sa oslope. Kazár ďalej borguje.

V novšej dobe počet krčiem primeraný je k obyvateľom. Na to financdirekcia dozerá. No veru! To by bolo, aby kazár na takýto zákon alebo rozkaz voľačo dal! Ktorý dovolenie nemá, otvorí tajnú krčmu. Financ, keby dobre otvoril oči, zbadal by takúto krčmu. Ale nie vždy má otvorené. Ale ani mu neradím, aby bol príliš prísny, lebo kazár vtedy nežartuje, keď sa voľakto oproti nemu postaví.

«Operený» už kazár, jestli licenc nemá, neotvorí tajnú krčmu ale cukrárňu. Dľa zákona koncessiu by mal mať k tomu od vrchnosti. Či majú, či dostanú takúto, neviem; len to viem, že dediny preplnené sú cukrárňami. Nevie, či financdirekcia aj s týmito vládne, to ale nemusím vysvetľovať, že Rus do cukrárne nie pre mrazivo, ani pre čukoládu, ani pre cukerlíky chodí.

Červený, zelený, žltý trúnok merajú tam — a to všetko robenina. Ani to nie je drahsie ako nefarbený šnaps. Jedno-druhé z týchto je väčšia otrava nežli tamto. Pár kvapôk lúhu alebo vitriolu, aby jazyk štípal a žalúdok páľil. Takýto «trúnok» na česť kazárovi je. Dobrý šnaps merá! Je v ňom sila! Hryzie hrtan aj bachor, ako čo by oheň prežrel! Tento veru dopraje chudobnému človekovi špiritusu! Dostihnúť kazára, že priestupku sa dopustil je veľmi ťažká vec. Rus ho nežaluje, ba ani nesvedčí oproti nemu.

«To všetko pravda, čo vyprávate», povedal mi jeden Rus, s ktorým som sa o týchto veciach rozprával, «lenže vy pane odídete, slúžny ale ostané.»

Tak je. Jestli je slúžny naničhodný človek, tak na smrť prenasleduje voliča. Nielen on, ale aj kazár tam zostane. Ten kazár, ktorý borguje ako krčmár, oko kramár, ako kapitalist; kazár, ktorý prácu dá Rusovi. Ten zostane tam. S ním v hneve byť neradím Rusovi, lebo chudobnému človeku len on pomôže. S veľkou úžerou síce, ale mu pomôže. Jeho bude výrobok, statok, úroda, zem a chalupa, lenže to sa nedá predvídať. Keď človek úveru nemá, pomôže mu úžera.

Chudobní Rus má v chalupe nemocného. Potrebuje na liek, ale nemá. Kazár dá. Je pravda, na veľký interes, ale nemocný ozdravel. Pre túto požičku — napred vidno — že celá rodina na vnivoč vinde. Oni dôverujú, že Boh pomôže. Dá dobrú úrodu, dlh vyplatia...

Orat' ide celá rodina s motykou. Ťažká a zúfanlivá práca. Pomalý ide. Najmä ak bolo veľa sňahu, zem nevymrzla. Jestli len s vrchu poryje zemičku, tak burina udusí kukuricu prv, než by bola zišla. Hlboko musí teda pokopať zem. Hrudý obracať a pomrviť musí. S celou silou od rána do noci. Deň je dlhý, práca únavná. Zo sušených plánok polievky s puliskou naklochnila žena. To byly raňajky. Na obed jedli vykľuté zemiaky. Veru ľahodný pokrm ku tak ťažkej práci. Robotník ustáva. Sila sa míňa. A slnko je ešte vysoko. Pri každom rúbaní jak žily, tak aj krv sa derú. Cenu svojho tela oddá zemi, aby ju úrodnou zpravil. Ukonaný je. Pot cedí sa mu z celého

tela. Už nevládze motyku do výšky dvíhať a hlboko zatať. Cíti, že silu ztratil. Jediný liek pálenka by bola. Tá, jako by sa na krv a mäso obrátila! Vyhasnutý oheň by znovu blbotal. Mašina na pár hodín znovu by prišla do pohybu. Lenže pálenka je u kazára. Drak stráži tento drahý poklad. Plný sud má tohoto báječného nápoja, ktorý dodá sily, hlad uchlácholí, a od ktorého biedu zabudneš. Jaké bohatstvo, jaká moc, jaké blahoslavenstvo mať tolko páleného, voňaf ho a okolo neho chodiť! Vtedy piť z neho a tolko, kedy a koľko len chce. Rus s požadovaním hľadí na kazára. Uzná ho za dokonalejšiu bytnosť, nežli je sám. Veď ako aj by nie, keď má tolko páleného!

Bojazlive a v rozpakoch blíži sa žena Rusa s poľaku kréme. Len jeden liter! Ale sú už mnoho dlžní. A jak nedá? To by potrvalo do zajtra večera, dotedy dokončia kopanie. Snáď sa smiluje. Ako by dobre bolo, keby sa kazár ozaj smiloval!

Keď na prah krémy vstúpi, tak cíti, že život od toho litra páleného závisí. Bez neho istá záhuba, s ním ale blaženosť.

Strachom dojatá položí ruku na kľučku. Ale či dá? Ach keby dal! Ale ak nedá!

Kňaz má Božie Telo, hlavný slúžny má hajdúcha, žandár má zbroj, ekzekutor má bubon. To všetko veľké a mocné veci. Ale všetkých prevyšuje kazár. Ten je najväčšia moc, lebo má pálené. Tento stroj len preto neni svätý, lebo v kostole ho nemerajú. Plačúce dieťa zaspí od neho; nespokojný bachor sa utíši, boľasť prestane, zimnica pomíne a sila sa nazpät vráti.

Pálené: šfava života.

Keď teda dostane páleného, myslí, že všetko dostala. A tak Rus hotový je — bez rozvahy — *všetko* dať, za toto *všetko*. Tak to treba rozumieť, že v tom okamihu, keď páleného dostal, najsvätejšia žiadosť sa mu vyplnila. Kazár oslobodil ho od zúfania, a splnil jeho najsladšiu a najkrajšiu nádej. Jako by neuznal pred svedkami, že práve tolko je dlžen, koľko kazár hovorí. Aj sľúbi, že po jarmoku dlh svoj vyplatí. Aj interes sľúbi, od desať krajciarov na týždeň jeden krajciar.

«Dobre!» povie kazár.

«Nech vás Boh požehná,» odpovie obeta.

(Pokračovanie nasleduje.)

## CHÝRNIK.

### Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prílepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačenu adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany polahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Ydavatelstvo novin.

**O kráľovi** z Viedne telegrafujú: Jeho veličenstvo posledné dva dni strávil v Schönbrunne. Jeho stav sa značne polepšil, ale ešte vždy musí sa šetriť.

**Chorý štátny sekretár.** Michal Zsilinszky, štátny tajomník pri ministerstve výučby, ako sa so sústrasťou dozvedáme, leží chorý na svojom budapeštianskom byte. Štátnemu sekretárovi totiž vyliala sa žľe, ale preto stav jeho neni povážlivý.

**Strelili na biskupa.** Z Nového Sadu telegrafujú: Tunajšia «Zastava» píše, že v sobotu ráno v Karloviaciach spáchali útok proti veršeckému srbskému biskupovi Zmejanovičovi. Biskup sa práve na svojom byte obliekal, keď ktosi čez okno revolverom strelil naňho; guľa ošuchla sa mu o reverendu. Útočníka nemohli dosiaľ vypátrať. Biskup po útoku náhle odcestoval z Karloviec.

**Dedič ruského trónu nemocný — na suchoty.** Rodinu ruského cára od rokov stále stíha ťažký osud. Na trón čihajú bombami ozbrojení nihilisti a ešte tajnejší nepriatelia: zárodoky nebezpečnej nemoce. Ba ani len na manželskom sväzku niet požehnanie, lebo korunovaní manželia darmo čakajú, aby mohli kolísať v malej kolíske syna. Mladší brat cára Mikuláša, na ktorého čakal trón ruskej ríše, veľkoknieža Juraj zomrel v mladom veku roku 1899. v Tumane, na Kaukaze. Bol chorý na pľúca a keď spadol s bicykla, zaliala ho krv a zomrel. Odtedy jeho mladší brat veľkoknieža Michal je dedičom ruského trónu. 24-ročný veľkoknieža je pekne urastený chlap, každý si myslel že je zdravý ako buk a hľa teraz oznamujú z Breslavy, že aj jeho zastihol osud veľkokniežaťa Juraja: dostal suchoty.

**Slovenský Spolok v Budapešti** usporiada dňa 29. novembra (v sobotu) 1902 v miestnosťach bývalej Strelnice (Rottenbiler-u. 37/b.) divadelné predstavenie spojené s tanečnou zábavou. na ktoré vás úctive povoláva riaditeľstvo. Začiatok presne o 8-mej hodine večer. Vstupné: za osobu v predodpredaji 1 koruna 80 hal., pri pokladnici 2 K. Za rodinu (3 osoby) v predodpredaji 4 K. 50 h. pri pokladnici 5 K. — Vstupenky dostať: v miestnosťach Spolku (Aggteleki-u. 17.) a u pp. Pavla Brxu (VII. Szövecség-u. 30/a.), L. Lumnitzera (VII. Nagymező-u. 3.)

**V pondelok v Budapešti nebude viac čerstvého pečiva.** Budapeštianski pekári, cukrári a perníkari na poslednom svojom valnom shromáždení uzavreli, že počnúc od 23. novembra s nedele na pondelok blavnómestskí a novopeštianski pekári dotiaľ nebudú piecť, kým otázka nedeľného odpočinku ohľadom pekárskeho priemyslu nebude úplne a cieľuprimerane riešená. Dalej ešte uzavreli aj to, aby sa obecnstvu zakázalo pri kupovaní pečivo do rúk lapať a pučiť, a popučené pečivo (rožky, zemle) aby pekári zpät neprijali.

**Oheň.** V spišskej Novej Vsi znovu bol oheň; zhorela jedna plná stodola.

**Zázračné dvojčatá.** V sriemskej dedine Kukajevee roľníčka Terézia Pravdová porodila dvojčatá, ktoré boli srastené od krku až po pupok. Dobře vyvinuté dvojčatá o niekoľko hodín po pôrode zomrely. Obyvatelia obce hromadne chodili obdivovať zázračné dvojčatá.



Rozlúčka s milou matkou.

**Útok proti belgickému kráľovi.** Z Bruselu v sobotu predpoludním došly nasledovné zprávy: 15. t. m. v sobotu predpoludním v Bruseli, v chráme Gudula, boli slávnostné smútočné služby Božie, na ktorých prtomní boli kráľ Leopold, gróf z Flandrie, tohoto syn knieža Albert so svojou manželkou a kráľova dcéra kňažna Henrietta. Keď po službách Božích kráľ s členami panujúcej rodiny na troch dvorných kočoch viezol sa do kráľovskej paloty, na Rue-Royal, neďaleko paloty Brusselskej banky z obecnstva jeden človek trikrát strelil z revolvera na tretí dvorný koč. Jako zavznely výstrely, v obecnstve hneď povstal veľký krik. Ale polícia chytró zaviedla poriadok. Útočník, ktorý netajil svoj skutok, pokojne vyznal, že menuje sa Gennaro Rubino, je 43-ročný robotník rodom z Talianska, z mestečka Bisonco. Do Brusela prišiel z Londýna tým cieľom, aby zavraždil kráľa Leopolda. Vyznal že je anarchistom. U útočníka našli obrázkové dopisnice s podobizňami kráľa a členov panujúcej rodiny a jeden balík nábojov do revolvera. Revolver, ktorým útok spáchal nenašli uňho, hneď po výstreloch odovzdal ho jednému pri ňom stojacemu podozrivému človeku, ktorý vo veľkom dave obecnstva bez stopi zmiznul. Útočník rozpovedal, že bol i v chráme Gudula a že tam chcel zastreliť kráľa, ale bál sa, že postrieľa vojakov; preto vyšiel von a dočkal kým sa kráľ povezie domov a strelil na tretí koč, lebo myslel, že keď sa kráľ doviezol do kostola na trefom koči, aj z kostola povezie sa kráľ v tom istom poriadku, kdežto kráľ viezol sa na prvom hynťove a ponevác tento silnejšie uháňal, kráľ o útoku dozvedel sa až v kráľovskej palote. Prvé slová kráľove byly: Veľmi sa teším, že zločin ten nespáchal Belgičan. Po útoku obecnstvo tiahlo pred kráľovský palác a pripravilo kráľovi hlučné ovácie, že sa šťastne zachránil. — O útočníkovi novšie oznamujú: Gennara Rubina odovzdali súdu. Vo väzení chová sa pokojne. Jeho výpovede o jeho osobných pomeroch sú pravdivé. Narodil sa skutočne v talianskom meste Bisonco 24. novembra 1859., kde jeho otec bol poctivým mešťanom a mestským radcom. Má dvoch bratov a dve sestry. Útočník je ináč dost vzdelaný človek, jako poddôstojník slúžil v 50. regimente, ale tu ho odsúdili na 5 rokov väzenia, lebo písal články do novín, v ktorých poburoval proti armáde a ostro napádal militarismus. Je ženatý. Dokázalo sa, že s anarchistami už dávno stál v spojení.

**Osem synov vojakov.** Jedna vdova pri Delitschi (v Sasku) má osem synov, ktorí všeteia slúžia pri vojsku. Vdova dala svojich osem synov odfotozovať a fotografiu poslala nemeckému cisárovi do daru. Cisár v liste blahoželal vdove ku statným synom a poslal jej do daru tristo mariek.

**Múdre nariadenie.** Spišská stolica najnovšie prísne nariadila, že defom až do 15-ho roku nesmú krčmári v krčme piť dať.

**Štyridsať dievčienec ako tovar.** Zo Šoprou oznamujú, že po južnej železnici na vlaku idúcom od Kaniže akýsi bohaprázdnik lifroval do Viedne a odtiaľ do Hamburgu štyridsať pekných mladých dievčat. Úbohé obete

boly zväčša zo šomoďskej stolice a bezbožný agent, ktorý cestoval s nimi, ponajímaj ich za slúžky za veľmi vysoké mzdy. Nuž veru veľmi smutne charakterizuje panov železničiarov spomenutej dráhy, a ešte smutnejšie zamestnancov dotyčného vlaku, že im hromadné cestovanie pekných mladých dievčat ani len najmenej nenapadlo, že by dobrého vtáka ešte zavčasu boli dali chytiť za golier a nešťastné devy boli vyslobodili z pazúrov jeho. Nie menej divné pomery musia panovať i vo Veľkej Kaniži, keď na stanici niet policajta, ktorý by bol mal videť, že na vlak vyesedá naraz štyridsať mladých dievčat.

**Vlastného syna zamordoval.** V Levoči sa nedávno veľmi smutná a hrôzyplná vec stala. Istý murár menom Juraj Urban v opilom stave prišiel v noci domov a začal sa so svojou ženou veľmi špatne vadif. Vidiac to syn, aby matku obránil, usiloval sa otca uspokojiť a odstrániť. Od peknej pálenky ale zbesnený otec na to pochytil nôž a vrazil ho synovi do prs; na čo sa syn zaraz vyvrátil a viac ani nevstal. — Hľa znovu strašný následok nešťastlivej pijatiky.

\*\*\*

**Jubilárna púť do Ríma.** Z príležitosti 50-ročného kardinálskeho jubileuma jeho Svätosti Pápeža Leva XIII. pod vedením dôstojného pána Pátra Angelika cavaglianskeho spolku uhorského Sv. Štefana.

Odchod bude z Budapešti dňa 10. decembra roku 1902. Sprievod navráti sa nazpät do Budapešti dňa 22. decembra. Cesta povedie z Budapešti a Fiume—Ancona—Loreto—Ancona—Rím—Ancona—Fiune—Budapešť. Cesta bude stáť: Loď I. trieda, železnica II. trieda 140 kor. Loď III. trieda, železnica III. trieda 80 korún so 7-dňovým kvartielom v Ríme. Kto by mienil ísť na túto púť musí sa osobne alebo listovne hlásiť do 6-ho decembra u dôstojného pána kaplána Kolomana Hebrony v Jászberénye stolica Jász-N.-K.-Szolnok. Hlásiaci sa musia hneď vyšie udanú summu poštou poslať. Tam je aj programm k doštaniu.

\*\*\*

**Upovedomenie.** Dávam na známosť veľactenému obecnstvu, že moju činnosť tajomnicke postavenie pri Krajinskej Jednote kath. Kruhov natoľko zaujíma, že donútený som bol podakovať sa z direktorstva *Centrumu kresťanských Spolkov*, podržujúc si však i naďalej zúčastnenie sa na prácach Centrumu ako čleu správy. Vedenie prác pri Centrume kresťanských Spolkov prevzal pán direktor dr. *Karol Wildfeuer*. V záujme vyhýbaníu akéhokoľvek oneskorenia v dopisovaní a inom, s úctou prosím veľavážené obecnstvo, aby v záležitostiach, týkajúcich sa Centruma Spolkov kresťanských napozatým nie na mňa, ale bezprostredne na správu Centrumu Spolkov kresťanských (Keresztény Szövetkezetek Központjának Igazgatósága, Budapest, VIII., Baross-utca 59 sz.) sa ráčili obrátiť.

V Budapešti, dňa 11-ho novembra 1902.

dr. *Edmund Gyürki*.

**Kreštania kupujte len u krešťanov!**

**Vždy len «pravé».** Nie zriedka počuť pri kupovaní, že kupujúci prejavuje prianie, aby dostal tovar «pravý». Čo je to ale vlastne «pravý»? Týmto slovom naznačuje sa tovar «pôvodný», «prvý», vyrobený tak, ako to sám vynálezca chcel. Ale to už spočíva v povahe našej doby, že jakmile sa vyskytne vec nová, dobrá, ktorá s výsledkom bola prijatá, ihneď sa «napodobňuje» a napodobenina jakožto «jednako dobrá», ba «ešte lepšia» ku kúpe sa ponúka. To deje sa obzvlášte u potravín, ačkoľvek práve tu je najviac zapotreby, «nepravému» tovaru sa vyhýbať. Keď viac než pred jedným desaťročím Kathreinerova sladová káva Kneippova pre svoje neobyčajné prednosti všade v domácnosťach rýchle sa zahostovala, vyskytli sa hneď také napodobilé, podstrkujúce za ňu obyčajné pražené výrobky, pravému tovaru len svojím zovňajškom sa podobajúc, jakožto vraj «jednako dobré», a hľadiacie pri tom len na svoj zisk. Klam ten ovšem netrval nikdy dlho, lebo naše gazdinky, ktoré sa sem-tam dali «prehovoriť», aby napodobeninu zkusili, spozorovali skoro ten veľký rozdiel čo do chuti. Ale prestane-li jeden, začína zase druhý, preto každá gazdinka dobre urobí, ak by zkusenosti s «nepravou» ešte sama nebola mala, keď pri kúpe sladovej kávy vždy doloží: «ale pravú Kathreinerovu» vo známych Kathreinerových balíčkoch. Lebo len táto má obľúbenú, ľahodnú, zrnkovej káve sa blíziau chuť a len ona kávový nápoj, ktorý sa bol stal denným zvykom, zlepšuje. Taká je «pravá Kathreinerova» uznaná najlepšou náhradou za kávu zrnkovú, kde táto lekárom bola zakázaná. «Kathreinerova sladová káva Kneippova» bola a je práve prvým, pravým výrobkom, ktorý čo sa týka výborných vlastností dosiať nebol dosiahnutý. O nej platí osvedčené heslo: «Len čo je pravého, je to «pravé».



## DOPISY.

V Lipt. Hybiach.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

*Prevelebný Pán Redaktor!*

Jestli za dobré uznáte, ráčte prosím tieto moje riadky v Kresťane uverejniť.

Žiaľ Bohu, niektorí páni bratia Evanjelici sa od cudzujú od ľudovej strany, preto, lebo mnohým z nich keby mal kto učenie ľudovej krajinskej strany objasniť, tak by nahliadli, že ľudová strana je zvláštnej a všetkej podpory hodná.

Však aj mnohí katolíci, keď im človek narádza, aby si držali noviny «Kresťana» vyhovoria sa, že keby vraj bolo na to peňazi! — Nuž teda, prečo-že sú tak biední tí páni katolíci že ani na noviny nemajú?

Preto, lebo sa necibria, necvičia z novín! Veru keby čítávali, z toho by mali i časný i večný osoh. A prečo-že je vôbec uhorské kresťanstvo hoc ho aj mnoho jest — a zvlášte to slovenské také naničhodné? Preto, lebo nedrží spolu s ľudovou stranou!

Ľudová strana s každým spravodlivo jedná i s chudobnými, i s bohatými, i so Slováckmi, i s Maďarmi. V ni-

čom je nie prepiata, lebo ako vieme, aj z dobrého moc zaškodí. Len že ako vieme, je tiež malá, 24 svedomitých ablegátov, proti menej svedomitým alebo nesvedomitým výše 300 na krajinskom sneme strašný zápas má. Usilujme sa teda nášmu milému «Kresťan»-ovi čím viac predplatiteľov získať, lebo len dobré vycvičené vojsko môže so zdarom na nepriateľa ísť. Každý si za povinnosť držíme «Kresťan»-a držať a druhých k tomu doviest, aby ho tiež držali. Aby sme nežili v ničomnosti — alebo čo horšie, ešte na neverecké časopisy mozolné groše svoje nevyhadzovali.

P. B.

\*\*\*

Lom.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

*Prevelebný Pane!*

Jestli ráči za dobré uznať tento môj dopis v «Kresťan»-ovi uverejniť, nech ho uverejni; jestli ale nie, nech ho hodí do koša. Ja však myslím, že by ho do koša hodiť predsa škoda bolo; keď sa uverejni, ct. čitatelia «Kresťan»-a budú aspoň vedieť — a to je potrebné vedieť — niečo o sociálnych demokratoch. Myslím, že i samým socialistom bude to dobre vedieť, či sú oni otroci, že sú s telom i s dušou otroci židovskí.

Zakladatelia sociálnej demokracie sú židáci, hlavný ale židák Marx.

Keď bolo Marxovi už asi pres 60 rokov a on mal začínať umierať, lebo stroj jeho tela už bol jaksi ošpatnený a oviklaný — dušu ale jako každý poriadny socialista nemal — tedy strhnul sa nárek veľký medzi súdruhmi socialistami. Z ďaleka prišli červení súdruzi a s kvilením takto k Marxovi hovorili: «Proroku náš najvyšší, čo z nás bude bez teba? Daj nám aspoň radu, čo máme činiť, až teba nebude.» A tu židák Marx všetky soberúce sily, takto premlúvil: «Súdruzi, ja viem, že ste pitomečkovia — hlupáčkovia — a je mi vás ľúto, viem, že bezomňa by vás nebolo, a že bezomňa nič nezvedete, tedy vám aspoň ešte rady dam a rozkazy, jako máte jednať dľa mojeho učenia. Nech pristúpia k lôžku mojema členovia jednotlivých redakcií našich časopisov.» A keď sa tak stalo, reknul: «*Hlavnou vašou úlohou bude vyrvať kresťanskému ľudu náboženstvo a hájiť židovský kapitál.* Prvniú časť tohoto programu uskutočnite takto: riekajte a píšete, že neni Boha, a že človek vyvinul sa zo zvierata». (Toto horlive hlásajú socialisty, toto čarbú i vo svojich novinách a spisoch). «A musite kňazov najhanobnejšími ľzami a pomluvami o česť a o dôveru medzi ľuďom pripravovať. V každom čísle nech jest nejaká urážka, lož, lebo pomluva proti kňazom. Bratia naši zednári napísali už dejiny nehodných pápežov; sú to síce lži, ktorým neni podobných ani na svete, ale to nič nerobí, otiskujte to porád a porád. Ono vždycky niečo uviazne» (Tento úkol plnia znamenite všetky židovské, zednárske, liberálnotatárske, socialistické, komunistické, anarchistické, nihilistické spisy, noviny.) «Proti kňazom a proti náboženstvu sa to snadno píše, máme slobodu tlače; horšie však bude vám búriť proti pánom. Tu musite byť velice opatrní. S tým nie sú žarty. Zvlášte

vám odporúčam : predchádzajte si židov ; tí majú peniaze, dajú podpory, inseráty a tak vám dobre bude. Porastiete jako huby po daždi, židia to zaplatia. Ale nie, aby ste písali proti jejich pletichám, (keď zdražujú uhliá, múku, mäso, alebo zlacnújú obilia a výrobky). Zvlášte je treba, aby ste stopovali všade Krista od našich farizejov a zákonníkov odsúdeného, aby ste štváli proti terajšej jeho cirkvi.» Keď Marx domluvil, tu všetci tam prítomní sociálni demokrati a redaktori vykriklí : «Proroku náš najvyšší, tak učiníme jako si nám prikázal.» — A činia tak. (Viď «Naše Listy» v Praze 1902 č. 10. p. 6).

Z toho môžeme posúdiť a poznať, čo sú to za ľudia tí sociálni demokrati. Tak jako židozедnári liberálni tатári, kommunisti, nihilisti, anarchisti tak i socialisti sú neznajbohovia, nevercovia, zbesilí nepriatelja Pána a Boha nášho Ježiša Krista a jeho sv. cirkve. hnusní otroci židovskí, kliatbou Božou ztížení panghartý satanášovi. A koľko je už i u nás v tomto našom židozедnárskom orságu, zvlášte ale v Judapešti tejto sberby satanášovej? Ba v každej obci, kde je žid, sa už najde i taký fafuch satanášov. Preto volám : Kresťania-katolíci ! Chráňte, varujte sa židov, aby ste sa nestali fafuchami satanášovými. Volám so sv. Jánom zlatoustým : «Musíme sa židov chrániť, jako všeobecnej nákazlivej morovej rany celého okršleku zeme, miesto aby sme s nimi obcovania mali».

*Andrej Rojko,*

54-ročný jubilárny kňaz na odpočinku.

\*\*\*

#### Rozhovor medzi dvoma kmotrmi idúcich z Mutného do Námestova.

Štefan : Pochválen P. Ježiš Kristus !

Ján : Až na veky, amen.

Štefan : A kdeže, kde kmoterko ?

Ján : Idem do Námestova. A ty kdeže ideš ?

Štefan : Ja tiež veru ta. No chvála Pánu Bohu, keď sme sa len sišli ; aspoň sa nám veselšie pojde, i tak je veru teraz tá cesta tupá, sňah napadnul, (22-ho októbra napadnul tam sňah) nohy sem a tam utekajú, a tak nám prvej čas prejde dvom.

Ján : Ale ozaj tak zavčasu prišla tá zima, a čo zbožia máme ešte v poli ! Čakali sme, že uzrie, i tak uzrelo, čo ho sňah privalil a šváby sú tiež nevykované ! Čo to len budeme jest ? Vlni nám zbilo a toho roku neuzrelo. Sňah už tu, a potreba na všetky strany. A tie dane ! Veru keby to tí páni videli, ako my to tu zijeme, veru by sa im pohlo srdce, aspoň by nám tie dane také veľké neváfali.

Štefan : Kmoterko, panské srdcia sú tvrdé ; keď im je dobre, myslia, že je i druhým tak.

Ján : A čože tak ideš do mesta ? Som sa ťa zabudnul opýtať.

Štefan : Vieš, kmoterko, keď som od vojančiny prišiel, otca som už nenašiel živého, musel som sa oženiť ; a vieš, peňazí som nemal, musel som vypožičať na svadbu a na inšie veci do gazdovstva. Už je to dosť dávno, a nemôžem to vyplatiť. Z čoho ? Zárobku niet.

Jiest niet čoho ; musím kupovať živnosť. Veru, kmoterku, môhli by tí páni aspoň dajaké fabriky postaviť v tej Orave, aby sme môhli si dačo vyrobiť.

Ján : Kmoterko, veru i tu v Orave sú páni, ktorí by môhli nám chudobným pomôcť, ktorí by môhli dajakú fabriku vystaviť, ale sedia na peňazoch a nechcú pomôcť. Myslia si, keď ja mám, môžeš i ty mať.

Štefan : A kdeže si dlžen tie peniaze ?

Ján : No, do šporkasy, do tej židovskej.

Štefan : Veď jest už i ľudová šporkasa. Ja, vidíš, tiež nesiem poplatok, veru som tiež dlžen do tej židovskej, ale mi povedal môj švagor Ondro, ktorý mi žiruje, že by som si šiel do tej *ľudovej* vypožičať a tam do tej židovskej aby som vrátil, lebo tým sme už dosť dali našich groší. A potom sme kresťania, musíme sa už ráz učiť rozumu i my, a to od tých židákov. Oni to tak kmoterko v jedno držia a my musíme už tiež v jedno držať ; my ku kresťanom a židáci ku židákovi ; oni nech sami zo seba žijú, a my budeme tiež sami zo seba. My mu nebudeme závidieť.

Ján : Čuješ, kmotre, a jako-že sa to založila tá šporkasa ľudová ?

Štefan : Ach, už ma i nohy bolia hore tým vrchom ; ale sme už predsa na vrchu. Poď sadnime si trochu na ten peň a oddychnime, ja ti to poviem tú vec. To je tak kmoterko, náš svet, keď videl že je už tu nie ku vyzítíu, pustil sa za more do Ameriky groš vyrobiť a dlhy si vyplatiť, a dačo si na staršie dni usporiť. To sa aj mnohým podarilo. Pán Boh nadehnuť takého človeka, ktorý vynášiel spôsob, jako sa môže koľko-toľku ľudu pomôcť ; utvoril ľudovú banku, s takou obetivosťou a trpezlivosťou sa dal do práce, že sozberal sám stotisíc korún, jako základ ; a tú výhodu, to poľahčenie zrobit svetú, že miesto 10% dáva na 7%. To je veľká dobrota.

Ján : Hí!! vari na 7 ? Veď tí židáci brali 10 a ešte i štrófali, keď si len deň premeškal. No, to ja kmoterko pôjdem tiež s tebou do tej ľudovej našej šporkasy ! Dobré že si mi to porozprával, ja som sa veru bol vybral do tej židovskej, lebo mi môj žirant tam kázal ísť, že tam tiež dajú na 7 procentov.

Štefan : Veď hej dajú teraz, ale keby sa nebol taký dobrý človek našiel, čo utvoril ľudovú šporkasu, to by aj dnes boli brali, jako prvej 10 procentov. Z tej príčiny sme povinni ísť ku svojim, čo by hneď tí židkovia i menej brali.

Ján : A čo to za pán, čo také dobrodenie svetú spravil ?

Štefan : Nuž to je pán Fraňo Skičák, z Klina pri Námestove, človek nehanbiaci sa za nás chudobných, ale obcuje s nami a poučuje každého, a chce, aby každý žil a preto je úcty hodný.

Ján : No nech mu dá Pán Boh, čo si od neho žiada, a po smrti korunu slávy !

Štefan : No ale kmoterko, už sme v meste ; ani neviem, jako čas prešiel. Tu už nerozprávajme, lebo tí židáci majú tenké uši, očujú nás a hneď sa nás budú vypytovať, kde ideme. Potom, keď sa odbavíme,

zase si pojdeme spolu, i porozprávame si, čo sme zkusili.

Ján: Aha, to je to tá ľudová šporkasa? Poďme dnu.  
Oravec.

\*\*\*

### Ľudová strana v illavskom okrese.

V Pruském, 16-ho novembra 1902-

Dnešný deň bude pamätný v okrese illavskom. Dnes totižto prišiel k nám milovaný kandidát ľudovej strany *barón Ivor Kaas*. V sprievode jeho boli početní vyslancovia ľudovej strany, a sice: František Buzáth, Ján Černochoch, Desider Horváth, Alexander Ernst, František Darányi, Gejza Szüllő, Pavel Meszleny, Mikuláš Zboray a sám vodca ľudovej strany gróf Ján Zichy. Vyslancovia zostúpili na nádraží illavskom, kde ich páni dekáni *Valentin Chocholus* a *Jozef Chorényi* a iní voličia okresní očakávali. V sprievode týchto pánov sa ihneď vybrali do Pruského, kde ich početné banderium očakávalo. O 1-ej hodine vydržoval náš pán kandidát svoju programnú reč na verejnom mieste pred farským kostolom. Voličia sa nielen z Pruského, ale z celého okresu vo veľkom počte dostavili. Predovšetkým premlúvil pán dekan a farár pruský, *Valentin Chocholus* a svojou známou výrečnosťou vysvetľoval početným voličom uznesenie ľudovej strany, dľa ktorého ona pri väčších voľbách kandiduje muža po celej krajine známeho spisovateľa a priateľa ľudu verného, ktorý dosiaľ celý svoj život, dobrému vlasti a ľudu obetoval. Po ňom vysvetľoval program ľudovej strany ablegát *dr. Ján Csernoch* a odporúčal shromaždenému ľudu kandidáta baróna Ivor Kaas. Na svedomie kládol voličom, aby vytrvali jednomyselne a svorne pri zástave ľudovej strany, ktorá v novších časoch len pre nesvornosť nemohla v trencianskej stolici víťazstva vydobíť. Pripomenul medzi iným i zásluhy pána kandidáta o hornoviediecky ľud, za ktorý sa on, keď pred niekoľkými rokmi núdza a hlad pustošili, tak statne vystavil.

Za ním sa sám kandidát Ivor Kaas predstavil voličom v krátkej slovenskej a potom v maďarskej reči, vysloviac sa, že jako dosiaľ, tak aj na budúce až do smrti chce za záujmy ľudu bojovať. Reč jeho tlumočil pán ablegát *Gejza Szüllő* a po ňom ešte pán ablegát *Alexander Ernst* rečnil. Shromaždení voličia s oduševnenosťou prijali svojho kandidáta a verejne slúbili, že verne vytrvajú pri zástave ľudovej strany.

Konečne náš pán dekan a farár *Valentin Chocholus* ešte raz vyzval shromaždených voličov, aby boli stáli a vytrvalí, a potom poďakujúc sa im, že sa v tak veľkom počte shromaždili, shromaždenie zavrel.

Slová jak nášho pána dekana, tak aj ostat-

ných pánov rečníkov tak veľké oduševnenie zanechaly medzi nami, ktoré poisťuje víťazstvo ľudovej strany v illavskom okrese. Jako čujeme, páni liberáli už tiež začali kortešovať, ale nie jako my; slovom a presvedčením — ale peniazmi. V Illave už zachytili jedného z nich, jako podplácal voličov a horevzatý protokol už zaslali do kancelárie ľudovej. Na plakátoch oznamujú, že 17-ho novembra budú mať poradu v židovskom hostinci *Gizelly Politzer* v Púchove. No nech sa len radia a si zapijú tej smradlaviny, my sa ich veru nelakneme.

My jakživ nezabudneme na to vyznačenie, ktorého sme sa účastnými stali, že tolko slovutných ablegátov ľudovej strany nás svojou návštevou počtilo. My presvedčení sme, že sa chýr tento roznesie po celom okrese illavskom, a že voľba táto bude začiatkom víťazství ľudovej strany po trencianskej stolici. My presvedčení sme, že z chalupy do chalupy, z domu domu sa bude ozývať hlas a ozvena: **Ľjen Kaas Ivor! Nech žije Kaas Ivor!**

Ku koncu prosím našich duchovných otcov, jakožto našich milených a úprimných priateľov, aby nás i na ďalej viedli a v tej krásnej svornosti až do konca zotrvali, by sme tak víťazstvo ľudovej strany a tak chýrného muža, jako je barón Ivor Kaas, zabezpečili.

Aj vy bratia Evanjelíci v našom okrese držte s nami, lebo však zástava naša je zástava zásad kresťanských, a naša spoločná povinnosť je vystaviť sa za víťazstvo tejto zástavy. Keď my, ktorí sme tu z ľudu, spolu držať budeme, víťazstvo nás na žiadny pád minúť nemôže. A preto všetci volajme: **Ľjen Kaas Ivor! Nech žije Kaas Ivor!**

Jeden prítomný.

### Vyzvanie k predplateniu.

Časopis náš je natoľko známy a obľúbený u ľudu, že netreba nám o ňom mnoho reči šíriť. Každý čitateľ náš pozná tie výborné služby, ktoré «Kresťan» prekonal v prospech ľudu.

Aby však blahonosné účinkovanie «Kresťana» čo možno všestranné a mohútne bolo, z toho cieľu je to prepotrebné, aby každý z vás, kto len čítať vie, sa predplatil naň. Len taktó docielime to, že zásady naše každý poznáť a k nim sa prihlasovať bude. Ktorýkoľvek ľud nečíta si svojich novin, musí zaostať a iní mudrejší ľudia vykorisťujú ho tak, že konečne ho úplne zhubia.

Predplatná cena našich novin je:

na celý rok	... ..	4 koruny
na pol roka	... ..	2 koruny
na štvrt' roka	... ..	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Kresťan» kiadóhivatala  
Budapest, VIII., József-körút 35.



### Spisy redakcii zaslané.

**Upozornenie:** Keď chcete si zadovážiť túto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Krešťana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

**Nová domová pokladnica.** Kalendár na rok 1903., redigovaný Dr. Pavlom Blahom, vyšiel nákladom Jozefa Teslika v Uh. Skalici (Szakolecza). Cena jedného výtisku 50 halierov.

**Pútник sv. vojtešský.** Kalendár na rok 1903., redigovaný Martinom Kollárom, vyšiel nákladom spolku sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave na 17 hárkoch velikej osmorky s rozmanitým a bohatým poučeno-zábavným obsahom. Cena je len 50 halierov.

Odporúčame ho nášmu katolíckemu obecnstvu čo najsnaznejšie.

**Slovenský obrázkový kalendár** pre kat. evanj. a starovercov na obyčajný rok 1903. Cena 100 viaz. výt. 22 kor. 50 hal.. neviaz. výt. 20 kor. 50 hal. Na drobno 1 viaz. výt. len 30 halierov.

K dostaniu u kníhtlačiarско-účasť. Spolku v Turči. Sv. Martine (Turócz Szt Márton).

«**Listy Svätého Antona**». Mesačný časopis ku rozširovaniu milodarného chleba chudobných. Ročník II. číslo 9. Vychodí na 1-ho v každom mesiaci na šesťnásť stranách s utešenými obrazmi. Predplatné na celý rok 2 koruny, do Ameriky 75 centov. *Predplatiť treba na túto adresu: Administrácia «Listy Sv. Antona» Budapešť, VIII., Szentkirályi u. 28/a.*

Novinky tieto zaobierajú sa hlavne s vecmi, ktoré týkajú sa úcty Svätého Antona. Podávajú tedy životopis Svätého, opisujú zázračné udalosti, ktoré sa na prímluvu Jeho staly, uverejňujú zprávy zo všetkých strán, kdekoľvek si tohoto Svätého nábožne ctia. Pri tom cieľom týchto novín je, aby byly rozmanité; preto prinášajú články aj také, ktoré sú nie vo vlastnom smysle slova náboženské, lež viacej len kresťansko-spoločenské, týkajúce sa vážnych otázok života.

Novinky tieto prijalo katolícke slovenské obecnstvo veľmi prajne. Vychvalujú nás, že naše novinky práve s takou úľubou čítajú čestní mužskí, jako aj nábožné sestry. Aj vrchnosť cirkevná obrátila pozornosť svoju na nás, i viacerí biskupi žehnali nám; najnovšie ale arcibiskup kaločský osvietený P. *Juraj Császka* verejne v pastierskom liste svojom odporúčal naše «Listy Svätého Antona».

**Sborník musealnej slovenskej spoločnosti.** Rediguje A. Sokolík, tajomník. Ročník VII. Sväzok I. Turčianský Sv.-Martin 1902.

**Casopis musealnej slovenskej spoločnosti** Rediguje A. Sokolík, tajomník. Ročník V. Číslo 4. Turčianský

Sv.-Martin 1902. — O «Musealnej Slovenskej Spoločnosti» nám treba vedieť, že je to spoločnosť vedecká, kde sa všetky starožitnosti a pamätnosti slovenské zachovávajú. Členom tejto spoločnosti stane sa ten, kto ročíte 4 koruny platíť sa zaviazze.

**Dedinský hasič** od Zaoska. Poučozábavná rozprávka s obrazom. Cena 20 hal. Kto objedná naraz 20 kusov, dostane ich za polovičnú cenu. Kto si knižočku už objednal, peniaze poslal, knižočku ale nedostal, nech to odpíše terajšiemu majiteľovi: «Rózsa Kálmán a manžel. Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. — a dostane na miesto objednanej a vyplatenej už knižky dve.

Aj «*Vybrané Spisy Humoristické Zaoska*» dostať u Kolomana Rózsu (Budapešť, VIII., Szentkirályi-u.) asiace za 1 korunu. To sú všetko veľmi veselé, ale aj veľmi poučné spisy. Dýcha z nich samá mravnosť a nábožnosť. Kto chce mať skvostne viazanú knižku túto, nech pošle 2 kor. ale čím skorej.

**Mravná čítanka** pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažík. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 h.

Časy naše sú už predsa na toľko pokročilé, že aj roľníci budú museť nie len dľa starých zvykov obrábať si polia svoje, lež použiť všetko to, čo novšia doba k rozumnejšiemu hospodáreniu nám poskytuje. Kto nechceš zaostať, obstaraj si knižočku túto, z nej sa mnohému poučíš.

### Odkazy redakcie.

**Do pozornosti všetkým:** Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Krešťan kiadóhivatala, Bpest, VIII., József-körút 35.*

**Velp. Fraňko Klein, Richvald.** Dobrých obsahov Kalendáre sú: «Pokladnica» red. dr. Pavel Blaho v Uhor. Skalici; «Slovenský záb. poučný» v Turči Sv. Martine, nákladom kníhtlačiarско-účasť. spolkom. Pozdejšie vynde v Pešťbudíne «Sväto-Antonský» red. Edvardom Sándorfi redaktora «Krešťana». Druhých kalendárov pre náš ľud súcích nepoznáme. Srdečný rodácky pozdrav!

**J. Št. Leziachov.** Té knižky sa nám už minuly.

**Odberateľ.** Nás do toho nič. Pište na direkciu teje pomocnej pokladnice.

**Z Makova.** Dopisy bez podpisu neuvěřňujeme.

**A. R. Viskumač.** Snáď budúce.

**Velp. J. Kákonyi v Závodoch a «Katolík» v Prievidzi.** Pre nával druhých rukopisov vaše musely vystať. V budúcom čísle.

**Florian Hrkel.** Dopis je v tomto čísle. Budúce Vám odpíšeme listovne. Srdečný pozdrav!

**Spadovský.** Srdečne ďakujeme, že ste nás poctili Vašou prácou. Boh Vám pomáha!

**J. O. Malé-Bierovce.** Lutujeme, že dopis prišiel pozde. Budúce.

**Jeden Teplan, Pittsburg.** Asnád v budúcom čísle. Ste v daktorom odbore N. Sl. Spolku? Boh Vám tam pomáha.

## Vianoce 1902.



V New-Yorku a v Londíne nešialani ani európejskú suchú zem a preto jedna na strieborné náradie fabrika nútenos vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho preda. Ja som splnomocnený, splnomocnenstvo toto plniť a nazáklade tomto za 6 zl. 60 krajciarov nasledujúce náradie pošlem :

- 8 kusov veľmi fajnové stolové nože s opravdivou anglickou klingou,
- 6 kusov amerického patentovaného striebra vydičky,
- 6 kusov amerického patentovaného striebra jedáci ližice,
- 12 kusov amerického patentovaného striebra kávové ližice,
- 1 kus amerického patentovaného striebra polievkové ližicu,
- 1 kus amerického patentovaného striebra mliekovú ližicu,
- 6 kusov Anglická Viktoria spodnie táčne,
- 2 kusy imponantné stolové svietniky,
- 1 kus ajnové cukrové sitko,

42 kusov spolu len 6 zl. 60 kr.

Tieto 42 kusí predtýmto 40 zl. koštovali a včul len 6 zl. 60 kr. v najľahšej cene a k dostaniu. Americké a patentované striebro je jedna s vonku a s nutra biele kova, ktorá striebornú farvu aj 25 rokov udrží začo ja garantujem. Svedectvom tomu, že tento oznam

### neni klamstvo

zavazujem sa bar komu, komu sa náradie nepáči peniaze spatky dať. Nech nikto nezmešká túto pohodnú príležitosť použiť žebý si túto okrášľujúcu garnitúru nezaobstaral,

### Vianočný a novoročný dar.

ďalej do každej lepšej domácnosti prítiž je súca, k dostaniu je výlučne len u

## A. HIRSCHBERGA

amerického patentovaného striebra záv. d

Viedeň, II., Rembrandstrasse 19E. Telefón 14597.

Rozposielky na okolie s dobierkou alebo peniaze vopred v postani. Ku tomu čistiaci prach 10 kr. Opravdivý len na boku vydiacu ochraňujúcou markou (zdravotná kova).

Výtah s tisíce uznajúcich listov :

Sprvšou zásielkou sam úplne spokojný, prosím ešte jednu garnitúru za 6 z. 60 kr. Koložvar baron Bánffy jeho exell.

S prvšou zásielkou sam úplne spokojný, prosím ešte jednu zásielku. Valoča, Ján Majorossy, kanonik.

Zásielku s jedacím servicom som obdržal, veľmi som spokojný nech mi ešte jednu takú o garnitúru 42 kusí na dobierku s amerického patentovaného striebra pošlú. Bozovič, vr. Sörénsi a st. S. Keresztes, hlavný slúžny



## Poistenie proti ohňu

založené roku 1824.

Viedeňsky c. kr. úradne zaznačený proti ohňu vzájomne poistujúci ústav

prijíma každé poistenie proti ohňu, a sice : budovy náradia, šaty a iné k zariadeniu potrebné veci, ďalej : kupecké sklady a hotovizne, obchodové zariadenia atd. najlacnejšie a pod najprajnejšími podmienkami proti ohňu poistuje Viedeňský c. kr. zazn. proti ohňu vzájomne poistujúci ústav, je jediný ústav, ktorý z čistého dôchodku poisteným podiele dáva. — Roku 1898 20%, 1899 20%, 1900 20% a 1901 20% zo zaplatených poplatkov poisteným zpiat vyplatil. Záložné základiny (reserva) čisté od všetkej farchy do konca roku 1899 činia vyše 8.100.000 korún. Stav poistenia koncom roku 1899 vyše 1.835.000.000 korún.

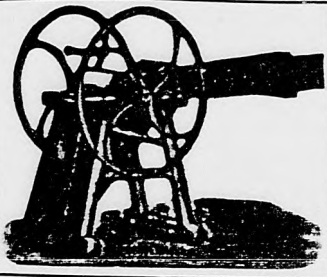
Poistenie života odporúča a vysvetlenie snažne podá

hlavná agentúra v Igllove (spíšská stolica)

Štefan Žajtlik.

**Páni hospodári!** Netreba vám viacej hospodárske stroje z cudziny alebo od firiem nám nepriateľských drahsie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly značnej dokonalosti.

Odporúčam svoje najnovšie : **Mlátačky s oceťovými guľčikovými ložiskami**, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné. **Zentúre** dľa najnovších modellov. **Zlepšené rajtáre**. **Výborné sečkovice** amerického a anglického systému. **Triery**. **Strúhadlá** na burgyňu. **Šrotovníky** na zrno. **Stroje** na siatie. **Pluhy**, **brány**. **Stroje** na rezanie kapusty. **Mač-**



**kadlá** na syr, borievky a na hlynu. **Zežné mangle** na prádlo, **decimálne váhy** a stroje na lámánie stromovej kôry.

Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

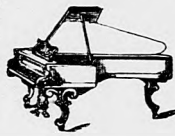
## Michal Treskoň,

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje

v **Bytči** (Nagy-Bittse).



## Pozor!



Prv nežli by ste Klavír, Harmonium alebo Piano chceli kúpiť, pýtajte sa najprv u nás, kde dostanete najlepšie a najlacnejšie Klavíre, Harmonie a Pianá jako cudzozemské, tak aj zdejšie a najvýbornejšie výrobky, sú nové a už aj prehratie. Žiadajte si od nás cenník. *rsrsrsrsrsrsrsrsrsrsrs*

## Artúr Weinberger

Göding, Ring-Gasse (Morava).

## OZNAMY

totžto inseraty pri ima administrácia

„KRESTANA“

VIII. okres, József-körút 35.

# OCHRANCA ŽIVOTA.

Skutočná udalosť života. — Rozpráva Andrej Fabian v Turkeve.

Odkedy je svet svetom, nikto ešte tak nezkúsil osoh čítania, ako môj otec, ktorý bol ťažko nemocný a že je teraz zdravý, môže ďakovať len tomu, že vie čítať.

Osem rokov sa trápil môj otec na **žalúdočnú krč, črevové neduhy, na málokrevnosť srdca**. Toto boli jeho vnútorné choroby. Lež trpel nebokrak aj na strašné zovnútorne neduhy. Ohavne ho trápily **lámka a rheuma, bolel ho driek**, mal strašné lúpanie a nebolo mu žiadnej pomoci. Už-úž vzdal sa toho, aby vyhadzoval groše na lieky, do perin zakrútený celý deň sedel pri kachloch a čítal z modlitebnej knižky a z kalendárov. Naraz vám zkríkne:

— To je ono!...

— Čo? — pýtali sme sa ho.

— To je ono! — opakoval stárec a ukazoval na jednu poviedku s nápisom «**Tajomstvo jedného starca**», v ktorej istý Stefan Szabó vypráva, že už žiadon liek na svete nemohol mu pomôcť, konečne sa obrátil ku chýrečnému **Fellerovmu «Elsa-Fluidu»**, z lekárne **Eugena V. Feller**a v **Stubici**, Kirchengasse č. 18. (záhrebská stolica), ktorý nielen jeho vyliečil, lež ešte aj mnohých mých ľudí v obci. Nechceli sme pokaziť nášmu úbohému otcovi jeho dobrú vôľu a na jeho žiadosť dali sme mu doniesť z lekárne ku sv. Trojici **Eugena V. Feller**a v Stubici, Kirchengasse č. 18. za 5 korún 12 flašiek toho «Elsa-Fluidu», lebo menej nepošle.

Pán lekárnik na poštovú dobiereku poslal nám jeden tucet flašiek Elsa-Fluidu a pripojil k nemu aj návod o upotrebení, z ktorého sa dozvedeť, ako treba liek užívať. Poštu zaplatil on sám.

Za 14 dní každú hodinu 20 kvapiek vypil môj otec v mlieku z tohto voňavého «Elsa Fluidu» a každé ráno a každý večer sa dobre natrel týmto «Elsa-Fluidom». Od 9.

dňa sa lepšie cítil a začal už aj chodiť, o dva týždne ale bol už úplne zdravý.

V dedine a na okolí sa onedlho každý dozvedel, že môj otec je zdravý. Všetci si objednali **Fellerov Elsa-Fluid** a div-divúci, každému osožil. Tu len niekoľko pádov chcem pripomenúť: Stefan Dandár následkom svojej staroby mal **slabý zrak**, už skoro oslepnul a preto začal užívať Fellerov Elsa-Fluid. O šesť týždňov mal taký zrak, ako mladý človek. Ján Velký a ešte iných 20 ľudí mali **kľanie, bolenia drieku**, bolela ich **hlava a kríže**, veľmi **kašľali**, mali influencu a Fellerov Elsa-Fluid všetkých vyliečil. Žena Karola Erösa mala **závrat**, bolely ju **prse** a mala **horúčku**. Gazdina pána farára dostala na tvári **otvar**, na nohe mala zastaralú ranu, **bolel ju krk**. Ondrej Zázvorka a jeho šestero detí trpelo na **žltáčku, žalúdočné neduhy**, mali **ztvrdnutie stolice a hlísty**. Fellerov Elsa-Fluid tak tieto ako aj všetky iné nemoce úplne vyliečil.



Elsa-Fluid stal sa ustavične viac chýrnejším, chudobní ľudia poskladali svoje groše a mnohí si objednali dohromady **4 tucty za 16 korún**, aby im to taktó lacnejšie vyšlo. Tento liek osoží aj drubézi a osípaným. Môjmu starému otcovi nedalo pokoja, ako by mohol preukázať svoju vďaku pánu Eugenoví V. **Fellerovi**, ktorému mohol ďakovať celé svoje zdravie. Keď raz prišiel z kostola, povedal mi taktó: To môžem čítaniu ďakovať, že som v kalendári na tento dobrý liek prišiel, ktorý bol ochrancom môjho života, sadni si teda syn môj a napiš lekárnikovi Fellerovi,

ako som bol chorý ako mi pomohol **Fellerov Elsa-Fluid** a aby nešanoval groše, ale aby dal vytlačiť do novin a do kalendárov, nech vie celý svet, aký výtečný liek je jeho Elsa-Fluid.

Vy, milí čitatelia, keď si chcete dať doniesť Elsa-Fluidu, taktó adressujte:



**EUGEN V. FELLER, lekárnik v Stubici, Kirchengasse c. 18.**

(Záhrebská stolica.)

Daj Pán Boh, aby sa tento zázračný liek nikdy neminul a každému tak výsledne osožil ako môjmu, starému otcovi.

Pravý **Fellerov ELSA FLUID** musí na všetkých úpravách a na každej flaške nosiť akúto ochrannú známku, jaká je tu znázornená s menom «Elsa» a podpisom «Feller», preskúmaný a odobrený zdravotníckou vrchnosťou. Na výstavách v Paríži, v Ríme, v Londýne, v Nizze a v Berlíne **Fellerov «Elsa-Fluid»** vyznačený bol zlatou medaillou, krížom a čestnou diplomou. Objednávajú si Fellerov «Elsa-Fluid» ten poštovou dobiereku alebo na vopred zaslané peniaze.

Nielen nemocní, lež i zdraví si objednávajú «**Fellerov» Elsa-Fluid** k posilňovaniu nervov, k občerstveniu a k okrášleniu kože, k umývaniu hlavy proti šupinám, plznutiu vlasov a môže sa upotrebiť ako parfín pre chyžu.

Stojí **spolu** i s portom, škatulou a úpravou **1 tucet** (12 flašiek) **5 kor.**, **2 tucty** (24 flašiek) **8 kor.**, **60 halierov**, **3 tucty** (36 flašiek) **12 kor. 40 hal.**, **4 tucty** (48 flašiek) **16 kor.**, franko všade.

Každému vďačne odpisem, že som už bola 20 rokov chromá a zachránil ma jediný Fellerov

„Elsa-Fluid“

tak píše

Michalova Stácova  
z B. Szarvasu 1901.

Kto chce dostať pravý **Fellerov Elsa-Fluid**, nech objedná listovne a jasno napíše adresu jediného dorabateľa:

**Eugen V. Feller,**

majiteľ lekárne ku «Svätej Trojici» a dvorný dodavateľ jeho cis. a kraľ. vysošti princa Filipa Bourbona.

**STUBICA**, Kirchengasse číslo 18. (Záhrebská stolica.)

Hlavný sklad v **Budapešti**: u lekárnika **Jozefa Töröka**, Kráľovská ulica č. 12. v lekární **Eggera**, Váci-körút č. 14. a v lekární **Belu Zoltána**, Nagy-korona ulica č. 23.

Kto miluje svoje zdravie, nech si objedna podivuhodný liek Fellerov

„Elsa-Fluid“

píše

Štefan Juhász,  
z Dnna Góldváru.